ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 17.12.2012
COM(2012) 774 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΘΕΙΣΑ ΠΕΙΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2003/4/ΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΘΕΙΣΑ ΠΕΙΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2003/4/ΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

I. Εισαγωγή

Η Επιτροπή διαβίβασε την παρούσα έκθεση αξιολόγησης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 της οδηγίας 2003/4/ΕΚ (εφεξής η «οδηγία»)[1] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου[2]. Η εν λόγω έκθεση εκπονήθηκε με βάση την πείρα που απέκτησαν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή από την εφαρμογή της οδηγίας επί σειρά ετών. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1, κάθε κράτος μέλος υπέβαλε έκθεση σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της οδηγίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2, η έκθεση λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις στην ηλεκτρονική τεχνολογία Συνεπώς, η παρούσα ανασκόπηση αποτελεί μέρος της *Ψηφιακής Ατζέντας για την Ευρώπη*[3]. Επίσης, εντάσσεται στο γενικό στόχο της «πλήρους χρήσης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών» που έχει τεθεί στη *Στρατηγική «Ευρώπη 2020»*[4].

Η παρούσα έκθεση εστιάζει στις νέες διατάξεις, όπως είναι οι ευρύτεροι ορισμοί των όρων και η πιο ενεργή διάδοση των πληροφοριών. Πρέπει επίσης να εξετάζεται στο πλαίσιο των πρόσφατων πολιτικών εξελίξεων, όπως είναι η *ανακοίνωση για την εφαρμογή*[5], στην οποία η Επιτροπή αναγνώρισε την πρόσβαση σε πληροφορίες ως βασική προτεραιότητα για τη βελτίωση της εφαρμογής του περιβαλλοντικού δικαίου και δεσμεύθηκε να αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να καταστεί αποτελεσματικότερη η οδηγία.

II. Βασικά χαρακτηριστικά της οδηγίας

Η προηγούμενη οδηγία

Η οδηγία 90/313/ΕΟΚ ξεκίνησε από την ιδέα ότι τα περιβαλλοντικά ζητήματα τυγχάνουν καλύτερου χειρισμού και ότι η προστασία του περιβάλλοντος θα βελτιωθεί τελικά εάν όλοι οι

---

1 ΕΕ L 41 της 14ης Φεβρουαρίου 2003, σ. 26.

2 Οδηγία 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 7ης Ιουνίου 1990, σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος, ΕΕ L 158 της 23ης Ιουνίου 1990, σ. 56. Καταργήθηκε από την οδηγία από τις 14 Φεβρουαρίου 2005.

3 Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών της 26ης Αυγούστου 2010 για την Ψηφιακή Ατζέντα για την Ευρώπη, COM(2010)245 τελικό/2.

4 Ανακοίνωση της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 2010 για την Ευρώπη 2020 – Μια στρατηγική για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, COM(2010)2020, σ. 9.

5 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών της 7ης Μαρτίου 2012 για τη βελτίωση των οφελών από τα περιβαλλοντικά μέτρα της ΕΕ: οικοδόμηση εμπιστοσύνης μέσω της βελτίωσης της γνωστικής βάσης και της ικανότητας ανταπόκρισης, COM(2012)95 τελικό.

ενδιαφερόμενοι συμμετέχουν στο αντίστοιχο επίπεδο. Για να ενισχυθεί η κινητοποίηση και η συμμετοχή του κοινού, προέβλεπε δέσμη δικαιωμάτων πρόσβασης στις πληροφορίες για το περιβάλλον και καθόριζε τους βασικούς όρους και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα δικαιώματα αυτά θα μπορούσαν να ασκηθούν. Η έκθεση της Επιτροπής για την εφαρμογή της προηγούμενης οδηγίας[6] κατέληγε στο συμπέρασμα ότι είχε επιφέρει θετικά αποτελέσματα, εντοπίζοντας παράλληλα και ορισμένες ελλείψεις. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε να την αντικαταστήσει με νέα οδηγία.

Αλλαγές που θεσπίστηκαν με την οδηγία

Η νέα οδηγία βασίστηκε στην εμπειρία που αποκομίστηκε από την οδηγία την οποία αντικατέστησε. Επιπροσθέτως, κατά το χρόνο κατάρτισής της, η Ευρωπαϊκή Ένωση προετοιμαζόταν να επικυρώσει τη Σύμβαση της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα («Σύμβαση Του Aarhus»)[7]. Στο πλαίσιο αυτό, η οδηγία ευθυγραμμίστηκε με τις γενικά πιο ευρείες διατάξεις της Σύμβασης Του Aarhus για την πρόσβαση σε πληροφορίες. Η οδηγία έλαβε υπόψη τις εξελίξεις στην τεχνολογία των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ιδίως ως προς τη μορφή υπό την οποία θα παρέχονταν οι πληροφορίες. Επίσης, απέδωσε μεγαλύτερη έμφαση στην ενεργή διάδοση των πληροφοριών και καθορίζει περισσότερο λεπτομερείς κανόνες σε τομείς στους οποίους η οδηγία 90/313/ΕΟΚ παρέπεμπε ακόμη στο εθνικό δίκαιο. Οι κύριες τροποποιήσεις είναι οι εξής:

- ευρύτερος ορισμός των «περιβαλλοντικών πληροφοριών», ο οποίος περιλαμβάνει διευρυμένο φάσμα ζητημάτων σχετικών με το περιβάλλον·

- ευρύτερος ορισμός των «δημόσιων αρχών», ο οποίος περιλαμβάνει πρόσωπα που ασκούν δημόσιες διοικητικές λειτουργίες·

- αναλυτικότερες διατάξεις σχετικά με τη μορφή δημοσιοποίησης των πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης μιας γενικής υποχρέωσης διάθεσης των πληροφοριών στη μορφή που ζητείται και της δυνατότητας χρήσης ηλεκτρονικών μέσων·

- βραχύτερη προθεσμία ενός μήνα για την παροχή των αιτούμενων πληροφοριών, η οποία δύναται να επεκτείνεται κατά έναν μήνα ακόμα εάν απαιτείται λόγω του όγκου και της πολυπλοκότητας των πληροφοριών·

- περιορισμοί στους λόγους απόρριψης. Απόρριψη των αιτήσεων παροχής πληροφοριών επιτρέπεται μόνο εάν η δημοσιοποίηση θα μπορούσε να επηρεάσει δυσμενώς ένα από τα αναφερόμενα συμφέροντα. Οι εξαιρέσεις πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά, λαμβάνοντας υπόψη το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση·

---

[6] Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την εμπειρία από την εφαρμογή της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 7ης Ιουνίου 1990, σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος, COM(2000) 400 τελικό.

[7] Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υπέγραψε τη Σύμβαση Aarhus στις 25 Ιουνίου 1998 και την επικύρωσε στις 17 Φεβρουαρίου 2005. Η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ στις 30 Οκτωβρίου 2001.

- περιορισμοί στους λόγους απόρριψης, εάν η αίτηση αφορά πληροφορίες για εκπομπές στο περιβάλλον («κανόνας εκπομπών»)·

- επιπρόσθετες υποχρεώσεις των εθνικών αρχών για τη συλλογή και διάδοση πληροφοριών που υπερβαίνουν την υποχρέωση δημοσιοποίησης πληροφοριών·

- επιπρόσθετες υποχρεώσεις των εθνικών αρχών να παρέχουν βοήθεια στο κοινό που αναζητά πρόσβαση σε πληροφορίες·

- βελτιωμένες διαδικασίες επανεξέτασης πράξεων ή παραλείψεων των αρμόδιων αρχών, ιδίως ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης ανεξάρτητης ή αμερόληπτης νομίμως συσταθείσας αρχής.

III. Μεταφορά στο δίκαιο των κρατών μελών

Σύμφωνα με το άρθρο 10, η οδηγία έπρεπε να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο έως τις 14 Φεβρουαρίου 2005 (1 Ιανουαρίου 2007 για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία). Ωστόσο, τα περισσότερα κράτη μέλη καθυστέρησαν να την ενσωματώσουν στο δίκαιό τους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εκκίνησε διαδικασίες επί παραβάσει και, στη συνέχεια διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου. Τρεις υποθέσεις, κατά της Γερμανίας, της Ελλάδας και της Ισπανίας[8], έκλεισαν, ωστόσο, μετά τη μεταφορά της οδηγίας στο δίκαιο των εν λόγω κρατών μελών. Σε δύο περιπτώσεις, το Δικαστήριο αποφάσισε ότι, μη θεσπίζοντας εντός της προβλεπόμενης περιόδου το σύνολο των νόμων, κανονισμών και διοικητικών διατάξεων που απαιτούνται για τη μεταφορά της οδηγίας, η Αυστρία[9] και η Ιρλανδία[10] δεν εκπλήρωσαν τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο της οδηγίας. Στο μεσοδιάστημα, όλα τα κράτη μέλη μετέφεραν την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο[11].

IV. Η διαδικασία αναθεώρησης

Ως πρώτο στάδιο της διαδικασίας αναθεώρησης που προβλέπεται στο άρθρο 9, ζητήθηκε από τα κράτη μέλη να υποβάλουν έκθεση για την εμπειρία τους από την εφαρμογή της οδηγίας. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1, η Επιτροπή τούς απέστειλε έγγραφο προσανατολισμού στις 19 Ιουνίου 2007. Ζήτησε από τα κράτη μέλη να υποβάλουν μια γενική περιγραφή των μέτρων που έχουν λάβει για την εφαρμογή της οδηγίας, να ενημερώσουν για τις επιπτώσεις τους, να εστιάσουν στα επιμέρους άρθρα της οδηγίας και να παράσχουν τυχόν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία.

Η Επιτροπή παρατήρησε καθυστερήσεις στην κοινοποίηση των εθνικών εκθέσεων. Έως τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται στην οδηγία (14 Αυγούστου 2009), η Επιτροπή είχε παραλάβει λιγότερες από τις μισές εκθέσεις. Κατόπιν περαιτέρω προσκλήσεων για αποστολή απαντήσεων, το Δεκέμβριο 2009, η Επιτροπή εκκίνησε 11 διαδικασίες επί παραβάσει. Έως τα

---

8 Υποθέσεις C-44/07, C-85/06 και C-53/06, αντιστοίχως.

9 Απόφαση της 5ης Ιουλίου 2007 στην Υπόθεση C-340/06, Συλλογή 2007, σ. I-96.

10 Απόφαση της 3ης Μαΐου 2007 στην Υπόθεση C-391/06, Συλλογή 2007, σ. I-65.

11 Κατάλογος των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή είναι διαθέσιμος στη διεύθυνση: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:72004L0003:EL:NOT

μέσα Απριλίου 2010 είχαν παραληφθεί όλες οι εθνικές εκθέσεις. Μεταφράστηκαν έως τα τέλη Ιουλίου 2010[12] και, εν συνεχεία, ξεκίνησε η αξιολόγηση του συνόλου των εκθέσεων.

Η Επιτροπή επίσης αποκόμισε πείρα κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των δικών της καθηκόντων, κυρίως από τη διαχείριση καταγγελιών και την παρακολούθηση της συμμόρφωσης. Οι αιτήσεις και οι ερωτήσεις του Κοινοβουλίου αποτέλεσαν μια ακόμα πολύτιμη πηγή πληροφοριών για το βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη εκπλήρωναν τις υποχρεώσεις τους. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εξέδωσε με τη σειρά του αποφάσεις επί ορισμένων διατάξεων.

V. Εφαρμογή της οδηγίας

Αυτή είναι η πρώτη αξιολόγηση της εφαρμογής της οδηγίας. Όπως προαναφέρθηκε, τα περισσότερα κράτη μέλη καθυστέρησαν να τη μεταφέρουν στο εθνικό δίκαιό τους. Ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν στις εθνικές εκθέσεις τους ότι, ως εκ τούτου δεν μπορούσαν να αξιολογήσουν πλήρως τις επιπτώσεις της κατά τη δεδομένη στιγμή. Συνεπώς , η εμπειρία τους δεν μπορεί να θεωρηθεί εντελώς οριστική κατά το παρόν στάδιο. Ωστόσο, η Επιτροπή επιθυμεί να εξάγει συμπεράσματα από τώρα και να προσδιορίσει τομείς οι οποίοι χρήζουν περαιτέρω προσοχής.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει την οδηγία στο εθνικό δίκαιό τους με διάφορα νομοθετήματα. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να δυσχεραίνει την αναζήτηση της ισχύουσας νομοθεσίας από τους πολίτες, όταν επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα πρόσβασης που έχουν.

Τα κράτη μέλη αισθάνονταν γενικά ότι η οδηγία είχε θετική επίπτωση στη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Όσον αφορά τα αρνητικά, το διοικητικό βάρος αποτέλεσε μείζων πρόβλημα για αρκετά κράτη μέλη.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, το επίπεδο της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο φαίνεται να είναι συνολικά ικανοποιητικό. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετές δυσκολίες τόσο στη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο όσο και στην πρακτική εφαρμογή. Οι δυσκολίες αυτές περιγράφονται κατωτέρω.

Άρθρο 2 - Ορισμοί

α) «Περιβαλλοντικές πληροφορίες»

Ο ορισμός των «περιβαλλοντικών πληροφοριών» της οδηγίας περιλαμβάνει πληροφορίες σε οποιαδήποτε μορφή σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος ή την κατάσταση της υγείας και της ασφάλειας του ανθρώπου. Ο ορισμός αυτός είναι ο ίδιος με τον ορισμό της Σύμβασης του Aarhus. Η ορθή ταξινόμηση είναι σημαντική, καθώς οι «περιβαλλοντικές πληροφορίες» ορίζονται από τις συγκεκριμένες διατάξεις της οδηγίας, οι οποίες τείνουν να

[12] Οι εκθέσεις των κρατών μελών και οι μεταφράσεις έχουν δημοσιευθεί στον δικτυακό τόπο Europa στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/aarhus/reports_ms.htm.

παρέχουν ευρύτερα δικαιώματα πρόσβασης από τα ήδη υφιστάμενα δικαιώματα που παρέχονται για γενικές διοικητικές πληροφορίες.

Η Επιτροπή έχει διαπιστώσει μόνο μεμονωμένες περιπτώσεις εσφαλμένης, ιδίως ελλιπούς ή διφορούμενης, μεταφοράς του ορισμού των «περιβαλλοντικών πληροφοριών» στους νόμους των κρατών μελών. Παρακολουθεί τις περιπτώσεις αυτές μαζί με τα οικεία κράτη μέλη. Όσον αφορά την εφαρμογή του ορισμού, η Επιτροπή έλαβε γνώση, ιδίως μέσω καταγγελιών, περιπτώσεων στις οποίες οι εθνικές αρχές υπήρξαν απρόθυμες να ταξινομήσουν ορισμένα τεχνικά έγγραφα ή έγγραφα ειδικού τομέα ως «περιβαλλοντικές πληροφορίες».

Το Δικαστήριο ερμηνεύει τον ορισμό των «περιβαλλοντικών πληροφοριών» του άρθρου 2 παράγραφος 1 ευρέως. Στην απόφασή του της 16ης Δεκεμβρίου 2010 στην υπόθεση C-266/09, *Stichting Natuur en Milieu και λοιποί κατά College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden*, το Δικαστήριο συμπεριέλαβε στον ορισμό αυτόνδιαδικασία έγκρισης ενός προϊόντος φυτοπροστασίας . Αυτός ο ευρύς ορισμός των «περιβαλλοντικών πληροφοριών» δημιουργεί σημαντικό προηγούμενο για την ερμηνεία του άρθρου 2 παράγραφος 1 από τα κράτη μέλη.

Τα εθνικά δικαστήρια ή αρχές όπως ο διαμεσολαβητής, έχουν ήδη αναφέρει τις απόψεις τους για τον ορισμό των «περιβαλλοντικών πληροφοριών» στο εθνικό τους δίκαιο. Φαίνεται ότι έχουν υιοθετήσει τον ευρύ ορισμό που έδωσε το Δικαστήριο. Η Επιτροπή παρακολουθεί μόνο έναν περιορισμένο αριθμό προδήλως υπερβολικά στενών ερμηνειών από τις δημόσιες αρχές.

β) «Δημόσια αρχή»

Το άρθρο 2 παράγραφος 2 της οδηγίας ορίζει τις δημόσιες αρχές κατά τρόπο ευρύ και λειτουργικό, όπως και η Σύμβαση του Aarhus. Ο όρος περιλαμβάνει φορείς που ασκούν δημόσιες διοικητικές λειτουργίες, που έχουν δημόσιες ευθύνες ή καθήκοντα ή παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες.

Στη συντριπτική πλειονότητά τους, τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει ορθά τον όρο αυτό στο εθνικό τους δίκαιο. Ωστόσο, έχουν ανακύψει ορισμένες δυσκολίες στην εφαρμογή, ιδίως στον προσδιορισμό του εάν ένας συγκεκριμένος τύπος φορέα εμπίπτει στον ορισμό αυτόν. Παραδείγματα οντοτήτων που τα επιμέρους κράτη μέλη θεωρούν ότι αποτελούν «δημόσιες αρχές» σε ορισμένες περιπτώσεις κατόπιν αποφάσεων των εθνικών δικαστηρίων είναι, μεταξύ άλλων, οι εταιρείες παραγωγής θερμότητας, ύδατος ή διαχείρισης αποβλήτων και τοπικά περιβαλλοντικά ιδρύματα. Το ερώτημα εάν μια δεδομένη οντότητα δύναται να θεωρηθεί «δημόσια αρχή» δεν δύναται να απαντηθεί κατά τρόπο γενικό αλλά θα πρέπει να αποφασίζεται κατά περίπτωση. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, συνολικά, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν σωστά τον ευρύ ορισμό της «δημόσιας αρχής» του άρθρου 2 παράγραφος 2.

Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 2 παράγραφος 2 επιτρέπει στα κράτη μέλη να μην περιλαμβάνουν στον ορισμό «φορείς ή όργανα όταν ενεργούν υπό δικαστική ή νομοθετική ιδιότητα». Στην απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012 στην Υπόθεση C-204/09 επί μιας αίτησης προδικαστικής απόφασης της Bundesverwaltungsgericht (Γερμανία), *Flachglas Torgau GmbH κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας*, το Δικαστήριο

ερμήνευσε κατά τρόπο ευρύ την παρέκκλιση για νομοθετική δράση. Υποστήριξε ότι τα υπουργεία που συμμετέχουν στη νομοθετική διαδικασία δύναται να εξαιρούνται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Άρθρο 3 – Πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες κατόπιν αίτησης

α) Προθεσμίες

Το άρθρο 3 παράγραφος 2 ορίζει ότι, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν προθεσμίες τις οποίες θέτει ο αιτών, οι περιβαλλοντικές πληροφορίες παρέχονται στον αιτούντα το ταχύτερο δυνατό ή το αργότερο εντός ενός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης. Εάν οι πληροφορίες είναι ογκώδεις και περίπλοκες, η προθεσμία δύναται να παραταθεί κατά έναν επιπρόσθετο μήνα και, στην περίπτωση αυτή, πρέπει να αναφέρονται οι λόγοι χορήγησης της παράτασης.

Η προθεσμία απάντησης σε αιτήσεις παροχής περιβαλλοντικών πληροφοριών εφαρμόζεται διαφορετικά μεταξύ των κρατών μελών. Ορισμένα θέτουν ακόμα και βραχύτερες αρχικές προθεσμίες (5, 14, 15 ή 20 εργάσιμες ημέρες), πρακτική που είναι σύμφωνη με την οδηγία.

Η διπλή απαίτηση της δυνατότητας προσδιορισμού προθεσμίας από τον αιτούντα και της παροχής των πληροφοριών το συντομότερο δυνατό δεν έχει εφαρμοστεί από κάθε κράτος μέλος. Επίσης, στις περιπτώσεις που παρατείνεται η προθεσμία, η εθνική νομοθεσία δεν επιβάλλει πάντα την υποχρέωση ενημέρωσης του αιτούντα και της αναφοράς των σχετικών λόγων. Ωστόσο, αυτές ήταν περιορισμένες περιπτώσεις και, στη συντριπτική πλειονότητά τους, τα κράτη μέλη μετέφεραν σωστά τις απαιτήσεις αυτές στο εθνικό δίκαιο.

Ορισμένα κράτη μέλη δυσκολεύθηκαν να διαθέσουν εγκαίρως τις αιτούμενες πληροφορίες, π.χ. σε περιπτώσεις όπου οι πληροφορίες ήταν διασκορπισμένες σε διάφορα τμήματα ή όπου υπήρχε μεγάλος όγκος αιτήσεων προς διαχείριση ταυτόχρονα. Η διαβούλευση με τρίτα μέλη τα οποία αφορούσε η αίτηση κατέστησε εξίσου δύσκολη την εκπλήρωση των προθεσμιών

Ορισμένα κράτη μέλη επιτρέπουν την υπέρβαση των προθεσμιών σε περίπτωση ανωτέρας βίας ή υπό ειδικές περιστάσεις. Οι εξαιρέσεις αυτές είναι ευρύτερες από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στην οδηγία και δύναται να οδηγήσουν σε προβλήματα ερμηνείας. Η Επιτροπή παρακολουθεί τις εν λόγω περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

Συνολικά, η βραχύτερη προθεσμία απάντησης στις αιτήσεις παροχής περιβαλλοντικών πληροφοριών που έχει θεσπιστεί με την οδηγία φαίνεται εύλογη. Ο προβληματισμός που έχουν εκφράσει ορισμένα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο συμμόρφωσης με τις προθεσμίες που προβλέπει η οδηγία έρχεται σε αντίθεση με τις βραχύτερες προθεσμίες που έχουν θέσει άλλα κράτη μέλη. Η ευρεία δημοσιοποίηση των πληροφοριών στο διαδίκτυο θα βοηθούσε στην ελάφρυνση των καθηκόντων πληροφόρησης των δημόσιων αρχών.

β) Πρακτικές ρυθμίσεις

Στο άρθρο 3 παράγραφος 5 αναφέρονται ορισμένες πρακτικές ρυθμίσεις τις οποίες θα πρέπει να εφαρμόσουν τα κράτη μέλη για να υποστηρίξουν το κοινό που αναζητά περιβαλλοντικές πληροφορίες (π.χ. υποστήριξη ή δημιουργία αρχείων ή καταλόγων). Αποτελούν ισχυρό

βοήθημα ώστε να μπορεί το κοινό να ασκεί αποτελεσματικά τα δικαιώματά του στο πλαίσιο της οδηγίας. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη δεν τις έχουν εφαρμόσει ακόμα πλήρως. Περαιτέρω προσοχή θα πρέπει να δοθεί ιδίως στο εδάφιο β), το οποίο επιβάλει στα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι οι κατάλογοι των δημόσιων αρχών είναι προσιτοί στο κοινό. Η βέλτιστη πρακτική για την εφαρμογή του άρθρου 3 παράγραφος 5 συνίσταται στον ορισμό υπεύθυνων ενημέρωσης και χώρων πληροφόρησης, στην παροχή πληροφοριών για τις ευθύνες των επιμέρους δημόσιων αρχών, στη δημοσίευση αρχείων διαθέσιμων περιβαλλοντικών πληροφοριών και στη δημιουργία δικτύων και βάσεων δεδομένων πληροφόρησης προσπελάσιμων από το κοινό. Τα κράτη μέλη παρέχουν τις πληροφορίες που ζητούνται στο πλαίσιο του άρθρου 3 παράγραφος 5 κυρίως μέσω του διαδικτύου και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ειδικών φυλλαδίων. Με τον τρόπο αυτόν εκπληρώνουν τις απαιτήσεις.

Άρθρο 4 - Εξαιρέσεις

Ο κατάλογος εξαιρέσεων του άρθρου 4 της οδηγίας αντανακλά το άρθρο 4 παράγραφοι 3 έως 5 της Σύμβασης του Aarhus. Εν μέρει, παρέχει ακόμα καλύτερα δικαιώματα πρόσβασης από ό,τι η Σύμβαση[13].

Το άρθρο 4 αποτελεί μια από τις βασικές διατάξεις της οδηγίας. Περιέχει έναν εξαντλητικό κατάλογο όλων των περιπτώσεων στις οποίες τα κράτη μέλη δύναται να απορρίψουν μια αίτηση παροχής περιβαλλοντικών πληροφοριών. Η δημοσιοποίηση αποτελεί το γενικό κανόνα, εκτός εάν εφαρμόζεται κάποια από τις ειδικές εξαιρέσεις Τα κράτη μέλη δεν δύναται να προσθέσουν περαιτέρω εξαιρέσεις στον κατάλογο. Ωστόσο, τα κράτη μέλη δεν έχουν ούτε την υποχρέωση να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο κάθε πιθανή εξαίρεση, σύμφωνα με τη γενική αρχή ότι τα κράτη μέλη επιτρέπεται να παρέχουν ευρύτερη πρόσβαση από αυτήν που προβλέπεται στην οδηγία. Παραδείγματος χάριν, ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο τις εξαιρέσεις για προφανώς παράλογες αιτήσεις ή για υπερβολικά γενικές αιτήσεις και, ως εκ τούτου, επιτρέπουν ευρύτερη πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες.

Η εφαρμογή του άρθρου 4 δεν είναι ακόμα πλήρως ικανοποιητική σε κάθε κράτος μέλος. Οι τομείς στους οποίους εμφανίζονται προβλήματα είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής:

Παράνομη προσθήκη στον κατάλογο εξαιρέσεων

Σε ορισμένες εθνικές νομοθεσίες προστίθενται παρανόμως λόγοι απόρριψης σε αυτούς που αναφέρονται στην οδηγία. Ένα κράτος μέλος εξαιρεί τις πληροφορίες που έχουν ταξινομηθεί κάποια στιγμή ως εμπιστευτικές από την υποχρέωση δημοσιοποίησης. Ένα άλλο κράτος μέλος συστηματικά απορρίπτει ερωτήματα για συγκεκριμένες διαδικασίες που ενδέχεται να περιλαμβάνουν περιβαλλοντικές πληροφορίες εάν ο αιτών δεν συμμετείχε στις πληροφορίες αυτές ως μέρος. Όλα τα ανωτέρω αποτελούν παραδείγματα μη σύμμορφης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και/ή εφαρμογής της οδηγίας και η Επιτροπή τα παρακολουθεί αναλόγως.

[13] Παραδείγματος χάριν, η οδηγία κατονομάζει ρητώς μια ευρύτερη σειρά εξαιρέσεων τις οποίες δεν δύναται να επικαλεστεί μια αρχή, εάν η αίτηση αφορά πληροφορίες για εκπομπές στο περιβάλλον (κανόνας εκπομπών).

Ορισμοί

Τα κράτη μέλη θεωρούν ότι ορισμένοι όροι, παρόλο που χρησιμοποιούνταν στην προηγούμενη οδηγία, εξακολουθούν να προκαλούν δυσκολίες στην ερμηνεία τους. Παραδείγματα τέτοιων όρων είναι οι «εμφανώς παράλογες» αιτήσεις ή οι «εσωτερικές επικοινωνίες». Η νομολογία του Δικαστηρίου παρέχει πολύτιμη καθοδήγηση στο θέμα αυτό. Η υπόθεση C-204/09, *Flachglas Torgau* (βλ. ανωτέρω), αφορά, μεταξύ άλλων, τον ορισμό του «εμπιστευτικού χαρακτήρα των διαδικασιών των δημόσιων αρχών» του άρθρου 4 παράγραφος 2 στοιχείο α)[14]. Όσον αφορά τα ζητήματα που δεν έχουν επιλυθεί ακόμα από τη νομολογία, μια λύση που έχουν υιοθετήσει τα κράτη μέλη ήταν η προσθήκη πρόσθετων ενδείξεων στα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο για την οριοθέτηση των όρων αυτών.

Μεταφορά των νέων διατάξεων στο εθνικό δίκαιο

Η οδηγία προσέθεσε νέες διατάξεις στο άρθρο 4. Η παράγραφος για την συσταλτική ερμηνεία των εξαιρέσεων, η στάθμιση των συμφερόντων και ο κανόνας των εκπομπών (τεκμήριο ότι το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετείται από τη δημοσιοποίηση υπερισχύει εάν η αίτηση αφορά εκπομπές στο περιβάλλον) δεν περιλαμβάνονταν στην προηγούμενη οδηγία (άρθρο 4 παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο). Το ίδιο ισχύει για τις παραγράφους σχετικά με την οδηγία για την προστασία των δεδομένων[15] και για τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον αιτούντα όταν η αίτηση απορρίπτεται διότι αφορά υλικό που βρίσκεται σε διαδικασία ολοκλήρωσης.

Τα κράτη μέλη συχνά δεν έχουν μεταφέρει αυτές τις νέες διατάξεις στο εθνικό τους δίκαιο ή δεν τις έχουν μεταφέρει ορθά. Παραδείγματος χάριν, ορισμένα δεν έχουν θεσπίσει συγκεκριμένη διάταξη που να προβλέπει ότι οι λόγοι απόρριψης πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά ούτε προβλέπουν ρητώς τη στάθμιση των οικείων συμφερόντων.

Το Δικαστήριο έχει παράσχει ήδη πολύτιμη καθοδήγηση σχετικά με την ερμηνεία του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 4 παράγραφος 2. Η υπόθεση C-266/09, *Stichting Natuur en Milieu* (βλ. ανωτέρω) αφορά την ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος του κοινού να έχει πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και της εμπιστευτικής διαχείρισης των εμπορικών και βιομηχανικών πληροφοριών. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι, όπως υποδηλώνεται από τη διατύπωση του δευτέρου εδαφίου, τα συμφέροντα πρέπει να εξισορροπούνται κατά περίπτωση και η προστασία των εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών περιορίζεται εάν η αίτηση αφορά πληροφορίες για τις εκπομπές στο περιβάλλον (εφαρμογή του κανόνα εκπομπών).

---

[14] Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των διαδικασιών των δημόσιων αρχών κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 2 στοιχείο α) της οδηγίας «εκπληρώνεται από την ύπαρξη, στο εθνικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους, ενός κανόνα που προβλέπει, γενικά, ότι ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των διαδικασιών των δημόσιων αρχών αποτελεί λόγο άρνησης της πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν οι αρχές αυτές», εφόσον η έννοια της «διαδικασίας» ορίζεται με σαφήνεια.

[15] Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, ΕΕ L 281 της 23ης Νοεμβρίου 1995, σ. 31.

Η υπόθεση C-71/10, σχετικά με αίτηση προδικαστικής απόφασης από το Ανώτατο Δικαστήριο του ΗΒ, *Office of Communications κατά The Information Commissioner,* αφορά επίσης τη στάθμιση του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση έναντι των συμφερόντων που προστατεύει το άρθρο 4 παράγραφος 2. Η υπόθεση αφορούσε περισσότερα του ενός προστατευόμενα συμφέροντα αλλά κανένα, μεμονωμένα, δεν θα ήταν επαρκές ώστε να ξεπερνά σε σπουδαιότητα το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση. Στις 28 Ιουλίου 2011, το Δικαστήριο αποφάσισε ότι, κατά τη στάθμιση του δημόσιου συμφέροντος που εξυπηρετείται από τη δημοσιοποίηση έναντι των συμφερόντων που εξυπηρετεί η άρνηση δημοσιοποίησης, τα ξεχωριστά συμφέροντα που προστατεύονται από το άρθρο 4 παράγραφος 2 θα πρέπει να εξετάζονται σωρευτικά.

Σχέση με άλλη νομοθεσία της ΕΕ

Ένα περαιτέρω πρόβλημα αποτελεί η σχέση μεταξύ του άρθρου 4 και των διατάξεων για την πρόσβαση σε πληροφορίες της νομοθεσίας ειδικού τομέα της ΕΕ. Κατά κανόνα, η πράξη ειδικού τομέα, ως «lex specialis», υπερισχύει των γενικών διατάξεων περί πρόσβασης της οδηγίας. Ωστόσο, πολλές πράξεις ειδικού τομέα περιέχουν διατάξεις σχετικά με τη σχέση τους με την οδηγία, οι οποίες είτε επιτρέπουν τη γενική πρόσβαση σε πληροφορίες βάσει της οδηγίας[16] ή προσδιορίζουν περαιτέρω το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας στο πλαίσιο της σφαίρας αρμοδιότητάς τους[17]. Μολαταύτα, μπορεί να είναι δύσκολο να διαπιστωθεί ποιο νομικό μέσο εφαρμόζεται σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Υπάρχει ήδη νομολογία στο θέμα αυτό.

Στην απόφασή της 17ης Φεβρουαρίου 2009 στην υπόθεση C-552/07, *Commune de Sausheim κατά Pierre Azelvandre*[18], το Δικαστήριο αποφάσισε ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί εξαίρεση προβλεπόμενη στο άρθρο 4 παράγραφος 2, συμπεριλαμβανομένης της «δημόσιας ασφάλειας», για να αρνηθεί την πρόσβαση σε πληροφορίες που θα πρέπει να είναι ελευθέρας χρήσεως σύμφωνα με την οδηγία για τους ΓΤΟ[19]. Οι απαιτήσεις διαφάνειας που απορρέουν από την οδηγία ΓΤΟ ως εκ τούτου υπερισχύουν της εξαίρεσης για την προστασία της δημόσιας τάξης ή άλλων συμφερόντων στο πλαίσιο της οδηγίας.

Στην απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010 στην υπόθεση C-524/09, *Ville de Lyon κατά Caisse des dépôts et consignations*, το Δικαστήριο ασχολήθηκε, συγκεκριμένα, με το εάν τα δεδομένα για την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα έπρεπε να θεωρούνται «πληροφορίες για τις εκπομπές στο περιβάλλον» κατά την έννοια του άρθρου 4, οπότε, στην περίπτωση αυτή, τα κράτη μέλη δεν θα μπορούν να επικαλούνται «τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών». Ωστόσο, θεώρησε

---

16 Η οδηγία INSPIRE (βλ. κατωτέρω), παραδείγματος χάριν, προβλέπει στο άρθρο 2 της ότι ισχύει με την επιφύλαξη της οδηγίας 2003/4/ΕΚ.

17 Το άρθρο 22 της οδηγίας Seveso III, παραδείγματος χάριν, παραπέμπει στο άρθρο 4 της οδηγίας (οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου· ΕΕ L 197 της 24ης Ιουλίου 2012, σ. 1).

18 Συλλ. 2009, σ. I-987.

19 Οδηγία 2001/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον, ΕΕ L 106 της 17ης Απριλίου 2001, σ. 1.

ότι η παροχή των εν λόγω πληροφοριών διέπεται από τους ειδικούς κανόνες για την εμπιστευτικότητα του καθεστώτος εμπορίας εκπομπών[20].

Όσον αφορά τη μορφή και το περιεχόμενο των αρνήσεων (άρθρο 4 παράγραφος 5), ένα κράτος μέλος εξακολουθεί να προβλέπει τη δυνατότητα σιωπηρής άρνησης, στην περίπτωση που η εθνική αρχή θεωρείται ότι αρνείται εάν δεν καταστήσει διαθέσιμες τις αιτούμενες πληροφορίες και δεν εκδώσει έγγραφη άρνηση πριν από τη λήξη της προθεσμίας. Ωστόσο, η εν λόγω σιωπηρή άρνηση αντίκειται στην οδηγία, η οποία επιβάλλει ρητή απάντηση με αναφορά των λόγων σε κάθε επιμέρους περίπτωση[21]. Η βέλτιστη πρακτική μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τη μορφή της άρνησης συνίσταται στην υποχρέωση παροχής έγγραφης απάντησης σε κάθε περίπτωση, ακόμα και όταν η αίτηση δεν υποβάλλεται εγγράφως απαίτηση η οποία είναι ακόμα αυστηρότερη από τις διατάξεις της οδηγίας.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να επικοινωνεί με τα κράτη μέλη για να διασφαλίζει την ορθή ενσωμάτωση της οδηγίας. Τα κράτη μέλη καλούνται να παρέχουν περαιτέρω καθοδήγηση στις αρχές τους ώστε να αποφεύγουν οποιαδήποτε ασαφή ή αυθαίρετη εφαρμογή των εξαιρέσεων.

Άρθρο 5 - Τέλη

Στόχος του άρθρου 5 είναι η πρόληψη των οικονομικών εμποδίων στα δικαιώματα πληροφόρησης στο πλαίσιο της οδηγίας.

Η παράγραφος 1 αναφέρει ότι η πρόσβαση στα αρχεία ή τους καταλόγους και η επιτόπια εξέταση των πληροφοριών πρέπει να είναι δωρεάν. Η θέσπιση απολύτως δωρεάν πρόσβασης σε πληροφορίες επί τόπου εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για αρκετά κράτη μέλη.

Η παράγραφος 2 προσθέτει ότι οποιαδήποτε τέλη για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών δεν πρέπει να υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό. Αυτό ισχύει γενικά.

Η παράγραφος 3 ζητεί από τα κράτη μέλη να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τυχόν τέλη, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών υπό τις οποίες ένα τέλος μπορεί να επιβληθεί ή να αρθεί. Οι εν λόγω πληροφορίες είναι γενικά διαθέσιμες στα κράτη μέλη. Ωστόσο, η πρόσβαση σε σαφείς κανόνες για τα τέλη που χρεώνονται θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω ώστε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια. Αυτό ισχύει ιδιαιτέρως σε περιπτώσεις που τα κράτη μέλη επέλεξαν να καταστήσουν τους κανόνες διαθέσιμους μόνο

---

[20] Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 2004/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2004, και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2216/2004 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με τυποποιημένο και ασφαλές σύστημα μητρώων δυνάμει της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και της απόφασης αριθ. 280/2004/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Το άρθρο 17 της οδηγίας 2003/87/ΕΚ προβλέπει την πρόσβαση σε πληροφορίες με την επιφύλαξη της οδηγίας 2003/4/ΕΚ.

[21] Στην απόφαση της 21ης Απριλίου 2005 στην υπόθεση C-186/04, *Housieux*, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφασίσει, σε σχέση με την προηγούμενη οδηγία, ότι η εννοούμενη άρνηση είναι παράνομη (Συλλογή 2005, σ. I-3299). Η σιωπηρή άρνηση μπορεί να είναι μόνο μια διάταξη η οποία επιτρέπει αποτελεσματική νομική προστασία και ένα μέσο σωφρονισμού της δημόσιας αρχής.

τοπικά. Στην περίπτωση αυτή, η διαθεσιμότητα θα πρέπει να βελτιωθεί με περισσότερα μέτρα, όπως ειδικούς δικτυακούς τόπους, ώστε να δημιουργηθεί ένα ευκόλως προσπελάσιμο και σωστά διαρθρωμένο πλαίσιο για τα τέλη. Ορισμένα κράτη μέλη ενέκριναν νομοθεσία που αναφέρει σαφώς τα τέλη που χρεώνονται. Η λύση αυτή εξασφαλίζει την ασφάλεια δικαίου και, ταυτόχρονα, εγγυάται ευρεία διαθεσιμότητα.

Άρθρο 6 – Προσφυγή στη δικαιοσύνη

Το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής διασφαλίζεται από το άρθρο 19 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση («*Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης*») και το άρθρο 47 παράγραφος 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ («*Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής […]*»). Το άρθρο 6 της οδηγίας ορίζει το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής αναφορικά με τις περιβαλλοντικές πληροφορίες. Προβλέπει δύο επίπεδα προσφυγής: τη διοικητική επανεξέταση και την επανεξέταση ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης ανεξάρτητης ή αμερόληπτης νομίμως συσταθείσας αρχής.

Πέραν μεμονωμένων εξαιρέσεων, τα κράτη μέλη ενσωμάτωσαν ορθά το άρθρο 6. Παράλληλα με την αξιολόγηση της νομοθεσίας των κρατών μελών για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο, η Επιτροπή εκκίνησε περιορισμένο αριθμό διαδικασιών επί παραβάσει, κυρίως ώστε να εξασφαλίσει τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των απαιτήσεων για «ταχύρρυθμη» και «με περιορισμένο κόστος» διαδικασία επανεξέτασης.

Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες ελλείψεις σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 6 σε ορισμένα κράτη μέλη. Για να είναι αποτελεσματικές οι διατάξεις της οδηγίας, πρέπει να εφαρμόζονται σε όλα τα επίπεδα προσφυγής. Παραδείγματος χάριν, οι διοικητικές αρχές που είναι αρμόδιες να ασχολούνται με προσφυγές σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό θα πρέπει να είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και να μπορούν να εκδίδουν αποφάσεις σύμμορφες προς την οδηγία. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη ιδρύσει ειδικό δικαστήριο για προσφυγές σε πρώτο βαθμό. Ωστόσο, αυτή η ορθή πρακτική δεν πρέπει να οδηγεί σε αναποτελεσματικότητα του δεύτερου βαθμού προσφυγής λόγω δαπανηρών και χρονοβόρων διαδικασιών. Οι διαδικαστικές εγγυήσεις που καλύπτουν όλους τους βαθμούς προσφυγής είναι σημαντικές ώστε να παρέχεται πλήρης προσφυγή στη δικαιοσύνη και να αποφεύγεται η εφαρμογή μόνο ενός βαθμού αποτελεσματικής προσφυγής, ενώ οι επόμενοι βαθμοί παραμένουν δαπανηροί και χρονοβόροι.

Οι φορείς επιτήρησης περιπτώσεων κακοδιαχείρισης, όπως ο διαμεσολαβητής, παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση της αποτελεσματικής προσφυγής. Ωστόσο, θα πρέπει να θεωρούνται συμπληρωματικοί ενός συστήματος αποτελεσματικής προσφυγής.

Αυτές οι ελλείψεις στην εφαρμογή αντιμετωπίζονται από την Επιτροπή μαζί με τα κράτη μέλη. Απαιτείται περαιτέρω δράση στο επίπεδο των κρατών μελών, υπό την παρακολούθηση της Επιτροπής.

Άρθρο 7 – Διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών

Το άρθρο 7 προβλέπει την ενεργή και συστηματική διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών στο κοινό, ιδίως με την τεχνολογία επικοινωνιών μέσω υπολογιστή και/ή την ηλεκτρονική τεχνολογία. Το άρθρο 7 παράγραφος 2 αναφέρει τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται (π.χ. νομικά κείμενα, πολιτικές, σχέδια και προγράμματα, εκθέσεις και μελέτες, δεδομένα ή περιλήψεις δεδομένων που προκύπτουν από τον έλεγχο των δραστηριοτήτων που επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον).

Η ηλεκτρονική τεχνολογία είναι βασική για την εφαρμογή των στόχων (άρθρο 1) και των διατάξεων της οδηγίας. Η οδηγία δεν ορίζει τους τύπους ηλεκτρονικής τεχνολογίας που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν. Ωστόσο, τα μέσα που επιλέγονται πρέπει να είναι εύκολα προσπελάσιμα και να μην δημιουργούν περαιτέρω εμπόδια στην παροχή των πληροφοριών. Το άρθρο 7 επιτρέπει επίσης στα κράτη μέλη να προσαρμόζονται στις εξελίξεις της τεχνολογίας. Η ορθή χρήση της τεχνολογίας μπορεί επίσης να βοηθήσει στη μείωση του κόστους και της διοικητικής επιβάρυνσης της δημοσιοποίησης, προβλήματα που απασχολούν αρκετά κράτη μέλη.

Τα κράτη μέλη εφάρμοσαν το άρθρο 7 με διάφορους τρόπους. Τα περισσότερα διαθέτουν ηλεκτρονικές πύλες και/ή ιστότοπους για να παρέχουν πρόσβαση σε ορισμένες από τις κατηγορίες πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. Ωστόσο, δύναται να είναι δύσκολη η εξεύρεση πληροφοριών στο διαδίκτυο σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των επιμέρους περιβαλλοντικών οδηγιών στην εθνική νομοθεσία και τον τρόπο εκπλήρωσης των απαιτήσεών τους από μέρους των αρχών. Γενικά, για να είναι δυνατή η ευκολότερη και αποτελεσματικότερη χρήση των πληροφοριών, απαιτείται περαιτέρω πρόοδος στον τρόπο οργάνωσης της ενεργού διάδοσης.

Η οδηγία δύναται να θεωρηθεί ως η πλέον εκτεταμένη επιμέρους νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με την ενεργή διάδοση των περιβαλλοντικών πληροφοριών. Ωστόσο, και άλλες πράξεις, όπως οι οδηγίες INSPIRE[22]και ΠΔΤ[23], και πρωτοβουλίες όπως η SEIS[24] προσφέρουν επίσης ευρεία ηλεκτρονική πρόσβαση σε ορισμένες πληροφορίες που είναι στην κατοχή των δημόσιων αρχών. Από κοινού, διαμορφώνουν ένα πλαίσιο για τη δημοσιοποίηση περιβαλλοντικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων από δραστηριότητες παρακολούθησης. Αυτό το ευρύτερο πλαίσιο το οποίο εξελίσσεται συνεχώς επηρεάζει την εφαρμογή του άρθρου 7. Είναι επιθυμητή η επίτευξη υψηλού βαθμού συντονισμού ώστε να εξασφαλιστεί συνολική συνέπεια σε όλα τα σχετικά μέσα και πρωτοβουλίες.

Άρθρο 8 – Ποιότητα της περιβαλλοντικής πληροφόρησης

---

22 Οδηγία 2007/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 2007, για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (INSPIRE), ΕΕ L 108 της 25ης Απριλίου 2007, σ. 1.

23 Οδηγία 2003/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 2003, για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ΠΔΤ), ΕΕ L 345 της 31ης Δεκεμβρίου 2003, σ. 90.

24 Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών της 1ης Φεβρουαρίου 2008 *Η πορεία προς το Ενιαίο Σύστημα Πληροφοριών για το Περιβάλλον (SEIS),* COM(2008) 46 final.

Το άρθρο 8 θέτει ποιοτικά κριτήρια για τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που συλλέγονται. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχεύουν στο να εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, ότι τα δεδομένα είναι ενημερωμένα, ακριβή και συγκρίσιμα.

Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες θα πρέπει να επιτρέπουν στους χρήστες να συμμετέχουν με ουσιαστικό τρόπο στην ανάπτυξη και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής.

Η ποιότητα των δεδομένων αποδείχθηκε δύσκολος στόχος, καθώς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους πόρους, τις δυνατότητες και την τεχνολογία. Επίσης, συχνά δεν υπάρχει τυπική μέθοδος για την εξασφάλιση και τη μέτρηση της ποιότητας των δεδομένων και την επίτευξη της συγκρισιμότητας των περιβαλλοντικών πληροφοριών.

Η ποιότητα αναφέρεται επίσης και σε άλλες περιβαλλοντικές οδηγίες, καθώς η απαιτούμενη δράση πυροδοτείται συχνά από την παρακολούθηση της κατάστασης του περιβάλλοντος ή άλλες πληροφορίες για την εφαρμογή. Με την επιφύλαξη αυτού και της προόδου που έχει σημειωθεί σε ορισμένα μέτωπα, έχουν αναφερθεί προβλήματα ποιότητας σε διάφορους τομείς περιβαλλοντικής πολιτικής[25].

VI. Συμπεράσματα και μελλοντική πορεία

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εφαρμογή της οδηγίας έχει βελτιώσει ουσιαστικά την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών κατόπιν αίτησης. Μεμονωμένες περιπτώσεις παραβάσεων σε συγκεκριμένα κράτη μέλη παρακολουθούνται από την Επιτροπή. Η Επιτροπή αναμένει ότι, με το πέρασμα του χρόνου, οι νέες διατάξεις θα ενσωματωθούν επαρκώς στην έννομη τάξη των κρατών μελών και θα εφαρμοστούν δεόντως από τις αρχές τους.

Λόγω της ανάδυσης της κοινωνίας των πληροφοριών που αποδίδει μεγαλύτερη έμφαση στην ευρεία πρόσβαση στις πληροφορίες, απαιτείται στροφή από την προσέγγιση που βασιζόταν πρωτίστως στην αντιμετώπιση αιτημάτων για κατά περίπτωση πληροφορίες σε μια προσέγγιση με επίκεντρο την ενεργό και ευρεία διάδοση των πληροφοριών με αξιοποίηση των τεχνολογιών αιχμής. Η οδηγία επιτρέπει την ευελιξία των κρατών μελών στην επιλογή των κατάλληλων μέσων για την ενεργή διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών και για την προσαρμογή σε αλλαγές στην τεχνολογία επικοινωνιών μέσω υπολογιστή και την ηλεκτρονική τεχνολογία. Ορισμένα από τα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει φιλικούς για τους χρήστες ιστοτόπους που, για παράδειγμα, επιτρέπουν στο κοινό να βλέπει σε χάρτη το επίπεδο της επιτελούμενης επεξεργασίας αστικών λυμάτων στην πόλη ή την κωμόπολη τους. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν κατά τον πλέον ευρύ τρόπο τις διατάξεις για την ενεργό διάδοση.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση για την εφαρμογή και τα επακόλουθα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 11ης Ιουνίου 2012 καθώς και σύμφωνα με το προταθέν 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον[26], η Επιτροπή θα προσπαθήσει να βοηθήσει τα κράτη μέλη ώστε

[25] Παραδείγματος χάριν, η ανασκόπηση από την Επιτροπή του κανονισμού για το ευρωπαϊκό μητρώο έκλυσης και μεταφοράς ρύπων (E-PRTR) υπογράμμισε την έλλειψη συγκρισιμότητας των πληροφοριών που παρέχουν τα κράτη μέλη, λόγω της χρήσης διαφορετικών μεθόδων για την παραγωγή των δεδομένων και την έλλειψη συμφωνίας στις πληροφορίες.

[26] COM(2012)710 τελικό

να διαρθρώσουν τις πληροφορίες καλύτερα για να επιτευθχεί η ενεργή διάδοσή τους[27]. Θα διεξαγάγει επίσης ξεχωριστές μελέτες για να εξετάσει αναλυτικότερα τις υφιστάμενες πρακτικές ενεργού διάδοσης και τις προκλήσεις σχετικά με την ποιότητα των περιβαλλοντικών πληροφοριών. Ανάλογα με το αποτέλεσμα και τις ευρύτερες εξελίξεις στην πληροφορική, η Επιτροπή θα αποφασίσει εάν ενδέχεται να απαιτηθούν στο μέλλον περαιτέρω τροποποιήσεις στην οδηγία.

[27] Η ανακοίνωση αναφέρεται στα δομημένα πλαίσια εφαρμογής και πληροφοριών (SIIF) στόχος των οποίων θα ήταν η παροχή πληροφοριών στο διαδίκτυο κατά τρόπο πιο συνεκτικό σχετικά με τα αποτελέσματα της εφαρμογής των επιμέρους οδηγιών – τα εγκριθέντα σχέδια, τις εκδοθείσες εγκρίσεις, τα ληφθέντα δεδομένα παρακολούθησης κ.λπ.